

Antibiotická rezistence - aktuální situace v ČR.

Jaký dopad mají aktivity projektu Prevence antibiotické rezistence na veřejnost i odborníky?

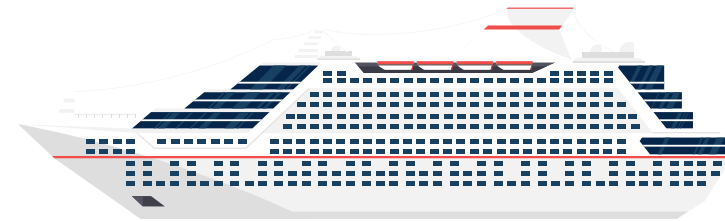
prof. MUDr. Helena Žemličková, Ph.D.

- Vedoucí Národní referenční laboratoře pro antibiotika
Státního zdravotního ústavu,
přednostka Ústavu mikrobiologie 3. LF UK, FNKV a SZÚ

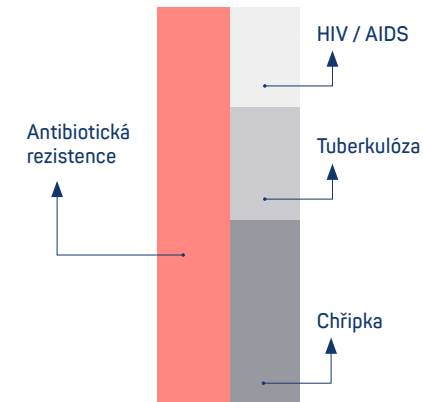
Co představuje antibiotická rezistence pro populaci?

- Zvýšená úmrtnost na infekční onemocnění.
V EU více než 35.000 lidí/rok = počet cestujících na 13 výletních lodích.
- Zvýšené náklady na zdravotnictví.
Infekce způsobené rezistentními bakteriemi stojí zdravotní systémy EU/EHP každý rok 1,1 mld. EUR.
- Zdravotní zátěž je srovnatelná s chřipkou, HIV/AIDS a tuberkulózou.

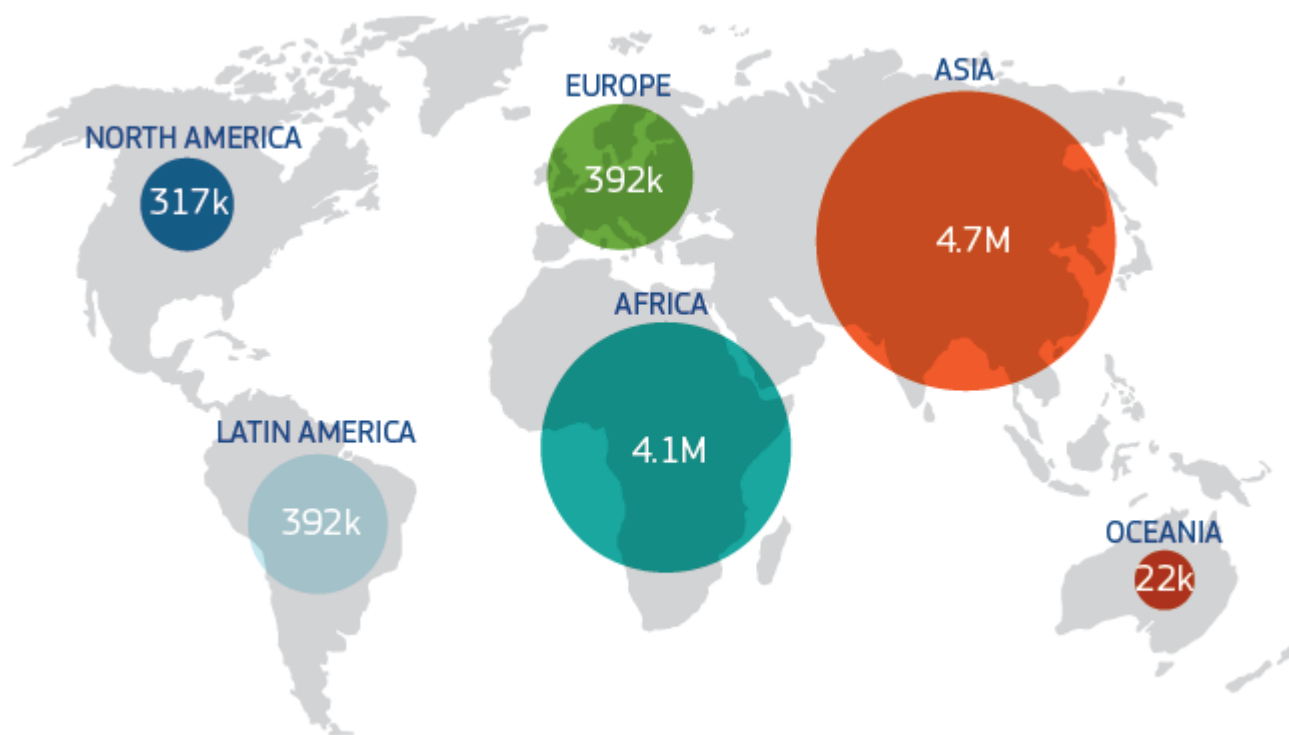
**? Návrat do doby před antibiotiky
→ infekční choroby
= nejčastější příčina úmrtí**

1,1 mld EUR

Odhad počtu úmrtí v důsledku antimikrobní rezistence v roce 2050

2015 – 2050 - 10 milionů úmrtí ročně při nárůstu rezistence o 40%

Zdroj: Světová zdravotnická organizace (WHO), (ad hoc interagency coordination group; IACG)

Kategorizace hrozeb

- **URGENTNÍ** - představují hrozbu pro veřejné zdraví, která vyžaduje naléhavá opatření:

CARBAPENEM-RESISTANT
ACINETOBACTER

CANDIDA AURIS

CLOSTRIDIOIDES DIFFICILE

CARBAPENEM-RESISTANT
ENTEROBACTERIACEAE

DRUG-RESISTANT
NEISSERIA GONORRHOEAE

- **ZÁVAŽNÉ** – představují hrozbu pro veřejné zdraví, která vyžaduje okamžitou akci (DRUG-RESISTANT CAMPYLOBACTER, DRUG-RESISTANT CANDIDA, VANCOMYCIN-RESISTANT ENTEROCOCCI, a další)
- **ZNEPOKOJUJÍCÍ** - představují hrozbu pro veřejné zdraví, které vyžadují pečlivé sledování a preventivní opatření (ERYTHROMYCIN-RESISTANT GROUP A STREPTOCOCCUS, CLINDAMYCIN-RESISTANT GROUP B STREPTOCOCCUS)

DRUG-RESISTANT *NEISSERIA GONORRHOEAE*

THREAT LEVEL **URGENT**

 550,000 Estimated drug-resistant infections each year	 1.14M Total new infections each year	 \$133.4M Annual discounted lifetime direct medical costs
---	---	--

CARBAPENEM-RESISTANT *ACINETOBACTER*

THREAT LEVEL **URGENT**

 8,500 Estimated cases in hospitalized patients in 2017	 700 Estimated deaths in 2017	 \$281M Estimated attributable healthcare costs in 2017
--	--	--

CLOSTRIDIoidES DIFFICILE

THREAT LEVEL **URGENT**

 223,900 Estimated cases in hospitalized patients in 2017	 12,800 Estimated deaths in 2017	 \$1B Estimated attributable healthcare costs in 2017
--	---	--

DRUG-RESISTANT *CANDIDA AURIS*

THREAT LEVEL **URGENT**

 323 Clinical cases in 2018	 90% Isolates resistant to at least one antifungal 30% Isolates resistant to at least two antifungals
--	---

CARBAPENEM-RESISTANT *ENTEROBACTERIACEAE*

THREAT LEVEL **URGENT**

 13,100 Estimated cases in hospitalized patients in 2017	 1,100 Estimated deaths in 2017	 \$130M Estimated attributable healthcare costs in 2017
---	--	--

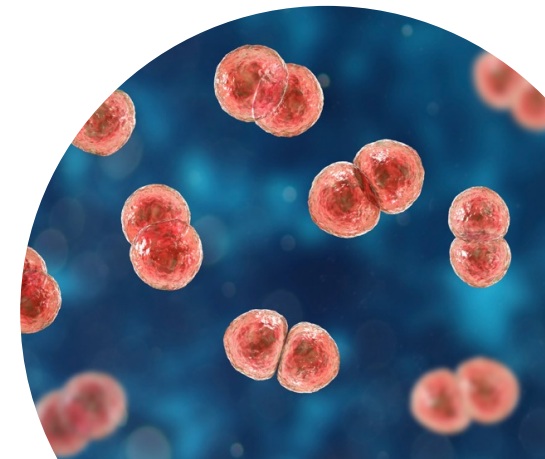
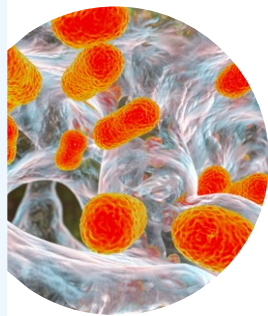
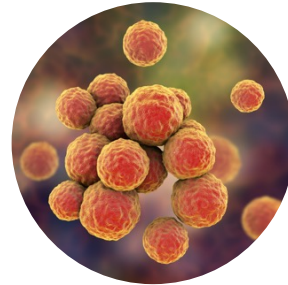
Epidemiologie antibiotické rezistence

V roce 2019 - za více než 73 % (929 000)*
úmrtí zodpovědných pouhých 6 hlavních patogenů:

- *Escherichia coli*,
- *Staphylococcus aureus*,
- *Klebsiella pneumoniae*,
- *Streptococcus pneumoniae*,
- *Acinetobacter baumannii*,
- *Pseudomonas aeruginosa*.

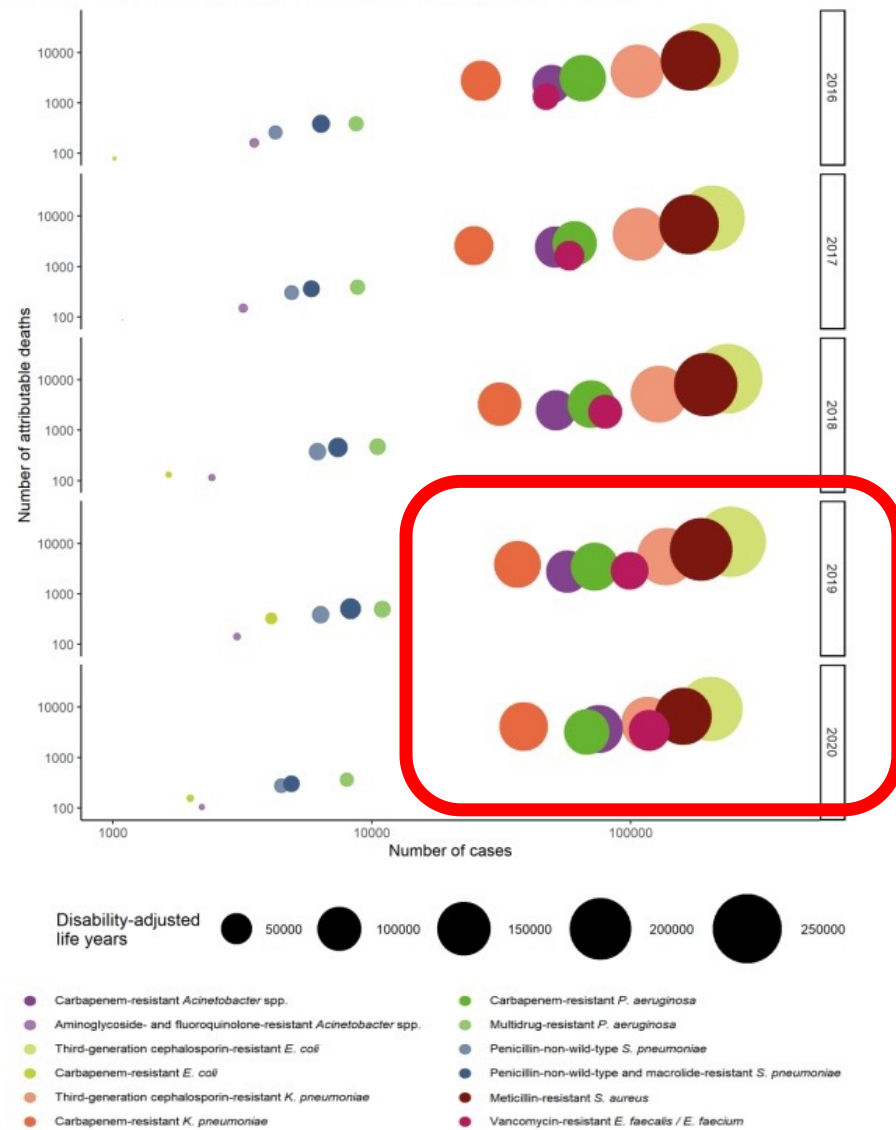
Bakterie jsou zodpovědné za závažná onemocnění:
**pneumonie, infekce močových cest, sepse,
záněty mozkových blan a další.**

* Global burden of bacterial antimicrobial resistance in 2019: a systematic analysis - The Lancet

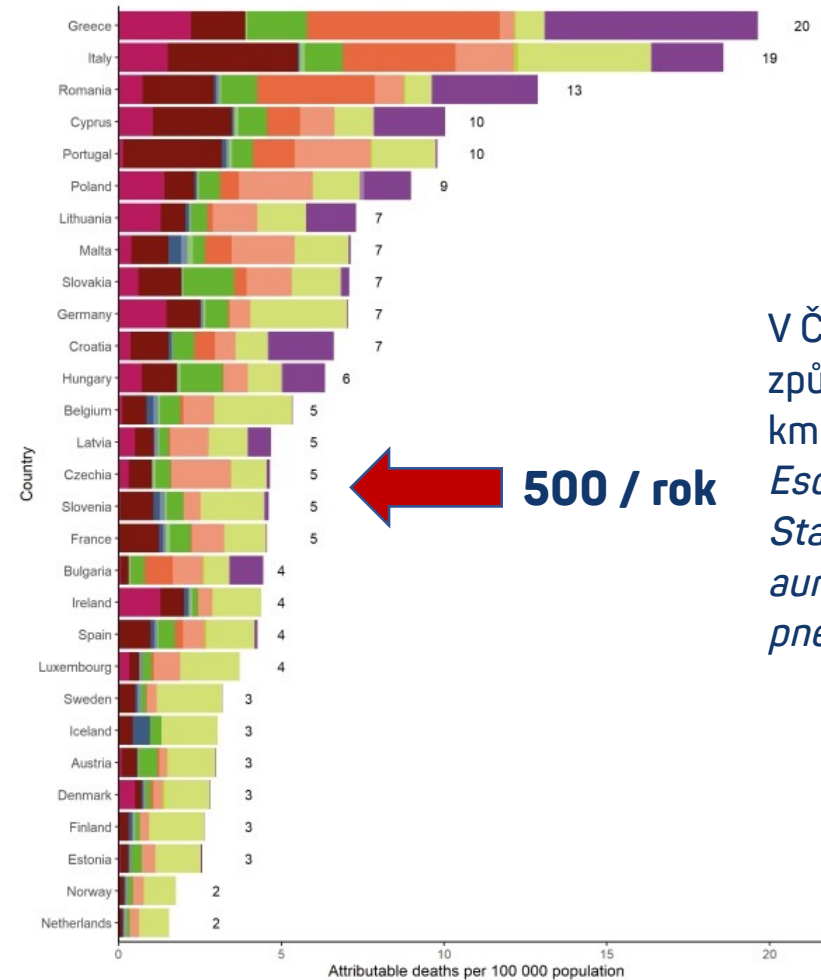

Odhady počtu případů a úmrtí na infekce vyvolané ATB rezistentními bakteriemi

Figure 1. Estimated number of cases, deaths and disability-adjusted life years for the selected antibiotic-resistant bacteria, EU/EEA, 2016-2020 (logarithmic x- and y-scale)

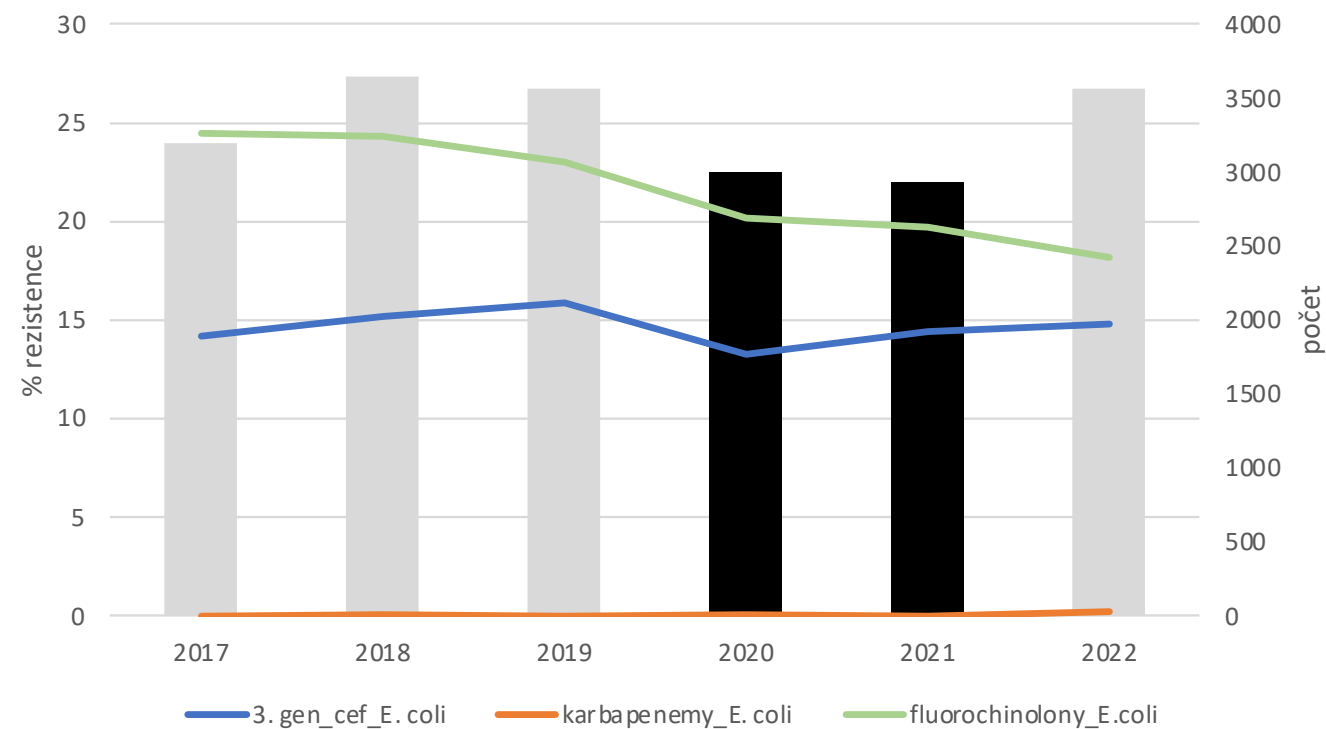
Figure 5. Estimations of the burden of infections with antibiotic-resistant bacteria presented as attributable deaths per 100 000 population by country*, EU/EEA, 2020

V ČR jsou úmrtí způsobena především kmeny bakterií *Escherichia coli*, *Staphylococcus aureus* a *Klebsiella pneumoniae*.

Zdroj: European Centre for Disease Prevention and Control. Assessing the health burden of infections with antibiotic-resistant bacteria in the EU/EEA, 2016-2020. Stockholm: ECDC; 2022.

Trendy antibiotické rezistence u E. coli v ČR v letech 2017-2022 (EARS-Net, izoláty z krve)

Onemocnění:

- infekce močových cest,
- sepse.

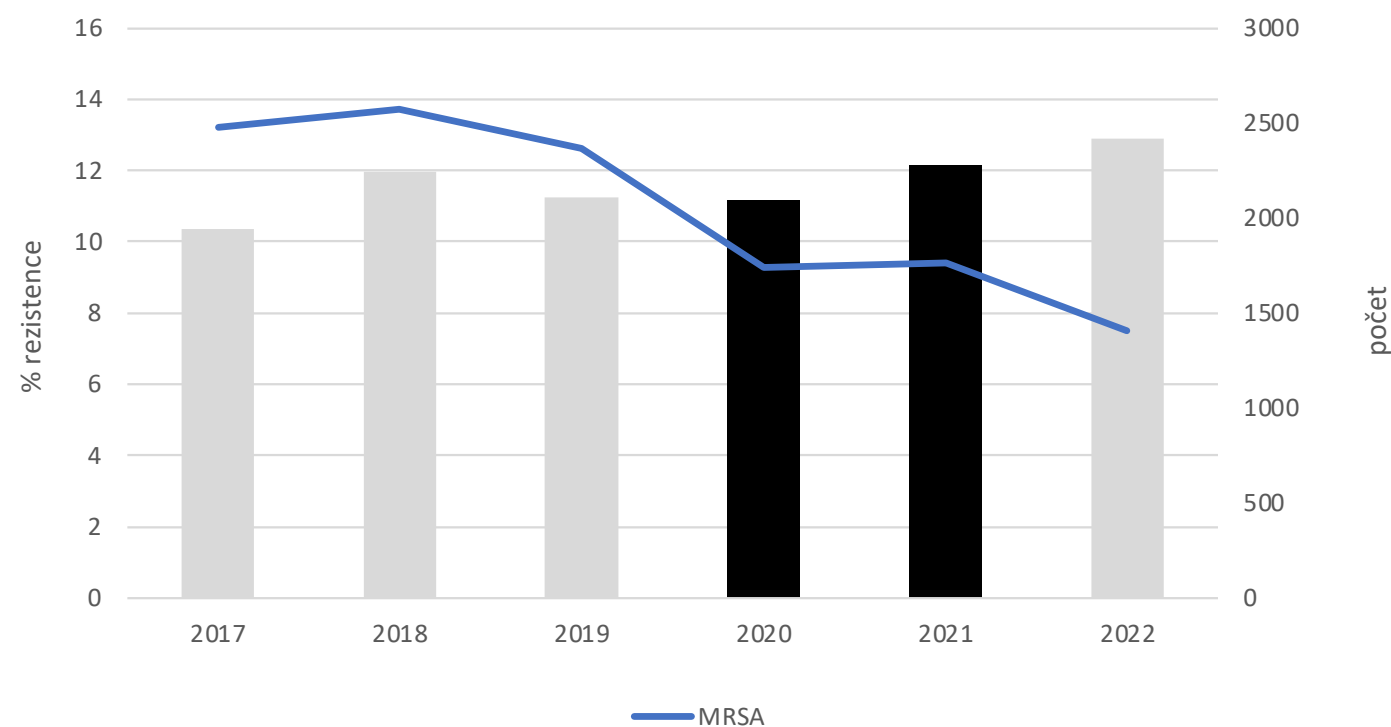
Pokles rezistence:

- pokles spotřeby fluorochinolonů.

Zdroj: European Antimicrobial Resistance Surveillance Network (EARS-Net), 2021. NRL pro ATB, SZÚ.

Trendy antibiotické rezistence u *S. aureus* v ČR v letech 2017-2022 (EARS-Net, izoláty z krve)

Onemocnění:

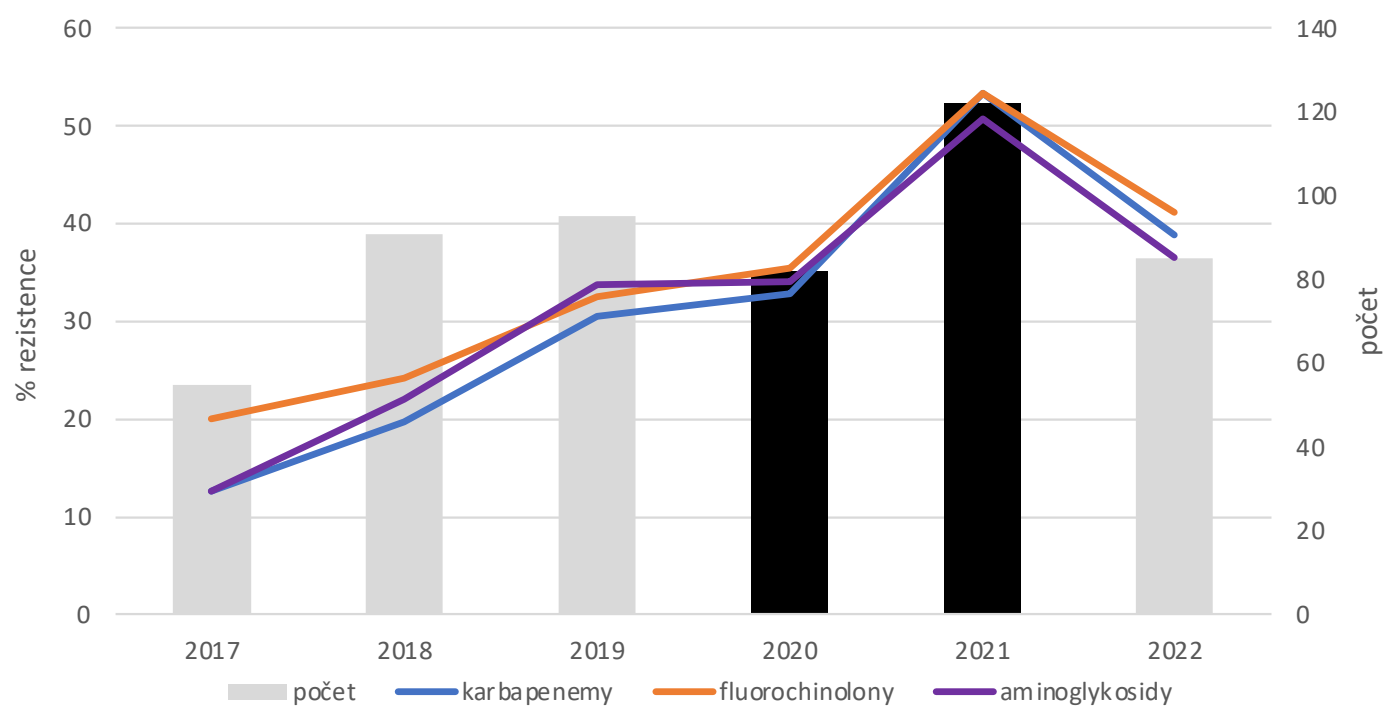
- infekce kůže a měkkých tkání,
- abscesy,
- osteomyelitidy,
- sepse (otrava krve).

Pokles rezistence:

- zlepšení hygieny
– dezinfekce rukou,
- osvěta lékařů i široké veřejnosti.

Zdroj: European Antimicrobial Resistance Surveillance Network (EARS-Net), 2021. NRL pro ATB, SZÚ.

Trendy antibiotické rezistence u Acinetobacter v ČR v letech 2017-2022 (EARS-Net, izoláty z krve)

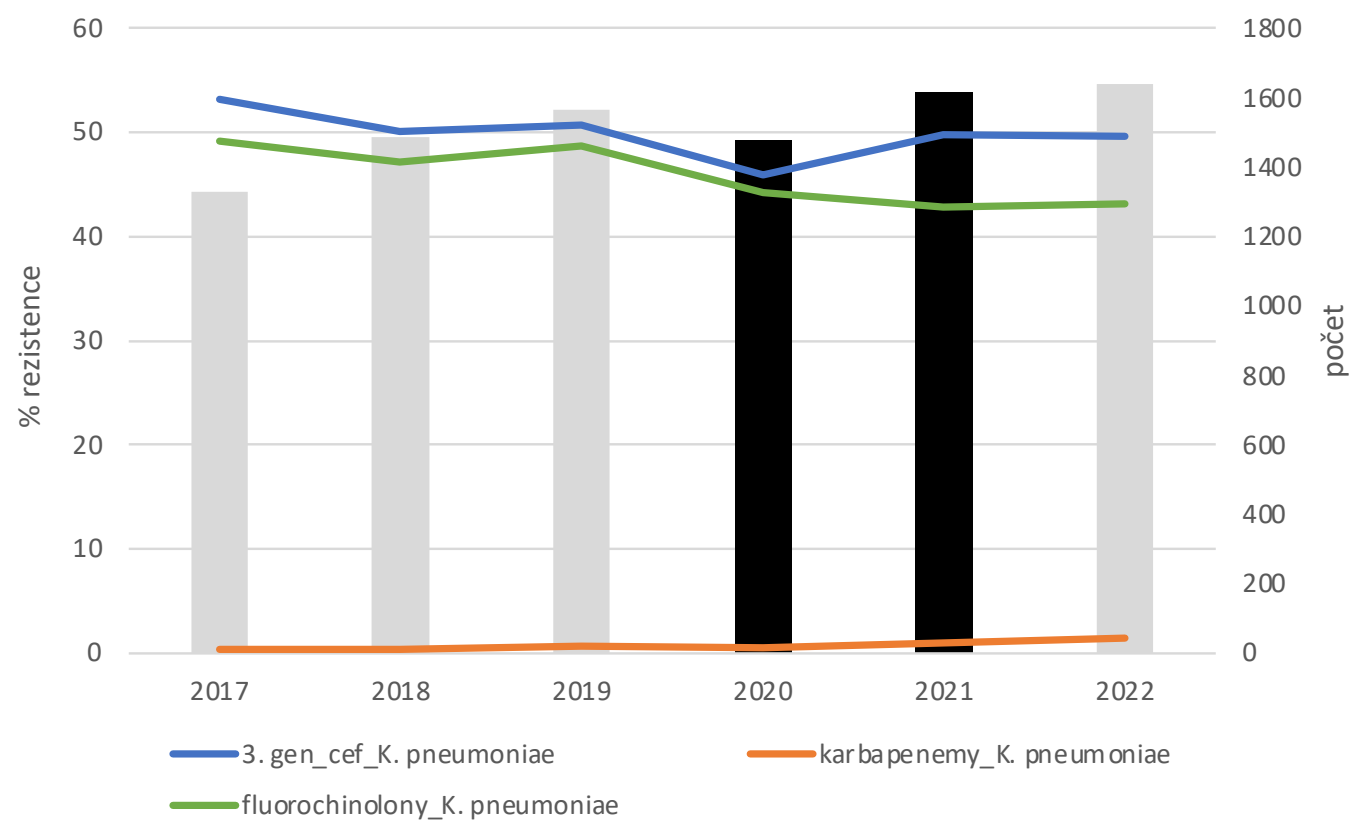

Onemocnění:

- nozokomiální infekce
  - pneumonie,
  - infekce močových cest,
  - infekce ran,
  - sepse.

Zhoršení v průběhu COVID-19.

Trendy antibiotické rezistence u *K. pneumoniae* v ČR v letech 2017-2022 (EARS-Net, izoláty z krve)

Zdroj: European Antimicrobial Resistance Surveillance Network (EARS-Net), 2021. NRL pro ATB, SZÚ.

Příčiny antibiotické rezistence a jejího rozvoje

- Antibiotika jsou užívána zbytečně.
Virové infekce antibiotika nevyléčí.
- Antibiotika se užívají v nesprávné dávce nebo délce léčby.
- Nadužívání antibiotik v zemědělství a veterinární medicíně.
- Antibiotika se dostávají do životního prostředí prostřednictvím odpadních vod z nemocnic a zemědělských provozů.
- Rezistentní bakterie se šíří z člověka na člověka.
- V posledních desetiletích byl objev nových antibiotik omezený.
- Multirezistence = odolnost bakterií proti třem skupinám antibiotik.

Projekt Prevence antibiotické rezistence

Informační kampaň
zaměřená na širokou
veřejnost

Semináře
pro lékaře

Nová doporučení ohledně
správného užívání
antibiotik

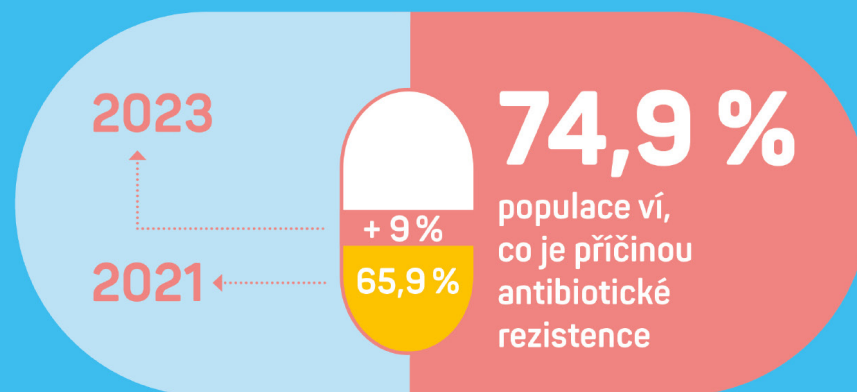
Intervenční model
a provedení auditu
preskripční praxe

Výsledky informační kampaně

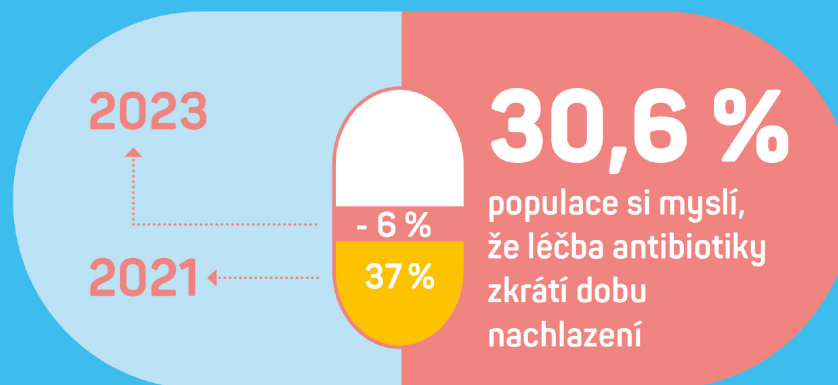
Kampaň SZÚ přispěla ke zvýšení povědomí o antibiotické rezistenci

74,9% spotřebitelů ví, že příčinou ATB rezistence je nesprávné užívání antibiotik (např. na nachlazení, virové infekce ...).
Je to o 9 % více než před zahájením kampaně v roce 2021.

KAMPAŇ SZÚ PŘISPĚLA KE ZVÝŠENÍ POVĚDOMÍ O ANTIBIOTICKÉ REZISTENCI

30,6 % respondentů se nesprávně domnívá, že léčba antibiotiky
zkrátí dobu léčby nachlazení
(o 6 % méně ve srovnání s rokem 2021)

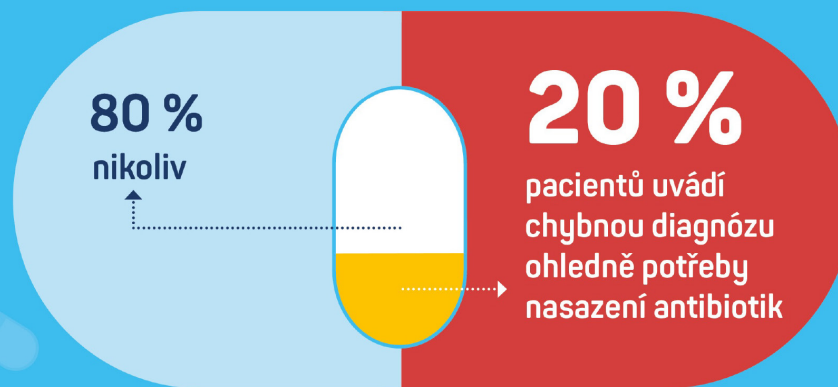
www.antibiotickarezistence.cz

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

PACIENTI SI ČASTO STANOVUJÍ CHYBNOU DIAGNÓZU

25 % pacientů uvádí, že si sami stanovili před návštěvou lékaře chybnou diagnózu a 20 % pacientů bylo před návštěvou lékaře přesvědčeno o nutnosti užívat antibiotika, lékař je přesto nepředepsal.

www.antibiotickarezistence.cz

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV
SZÚ

DOVĚŘTE SVÉMU LÉKAŘI
ANTIBIOTICKÝ PROGRAM

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Projekt prevence antibiotické rezistence (ZD-PVP2-001)
byl podpořen grantem z Fondů EHP 2014–2021 z programu Zdraví
www.eeagrants.cz